

נושא הגיליון

'איסור יחוד במונית'

גדרי איסור ייחוד

ייחוד עם הנהג: דיני ייחוד רבים וארוכים, ובהם חילוקים רבים, ואין מקרה אחד דומה לחבירו, ובכל ספק צריך לעשות שאלת חכם. מקוצר הגיליון נתמקד בשאלה שמצויה מאוד בזמננו, האם מותר לאשה לנסוע לבד עם נהג מונית, האם נחשב ייחוד כאשר האשה נוסעת לבדה עם הנהג, ומה הדין בשתי נשים ובשלוש נשים. והאם יש הבדל בין יום ללילה. בתוך העיר או מחוץ לעיר, בין כביש חשוך לכביש מואר, בין רכב שחלונותיו אטומים, לרכב עם חלונות שקופים, אם הנהג כשר או פרוץ. וכן כאשר האשה נוהגת, והאיש נוסע לבד, השאלה חמורה יותר כי אין את ההיתר של עסוק במלאכתו.

1. מדאורייתא או מדרבנן

נפסק ב**שו"ע** (אבן העזר סימן כב סעיפים א-ב) אסור להתייחד עם ערוה מן העריות בין זקנה בין ילדה, שדבר זה גורם לגלות ערוה. וכשאירע מעשה אמנון ותמר, גזר דוד ובית דינו על ייחוד פנויה, ואף על פי שאינה ערוה, בכלל ייחוד עריות היא. ושמאי והלל גזרו על ייחוד עובדי כוכבים.

לדעת **רש"י ותוס'** (שבת דף יג. ד"ה מה) **רובו הראשונים** ייחוד העריות אסור מהתורה. ולדעת **הרמב"ם** (הלכות איסורי ביאה פרק כב הלכה ב) איסור ייחוד העריות מפי הקבלה. [ויש סוברים אף בדעת הרמב"ם שאסור מהתורה].

נחלקו תנאים ב**משנה** (קידושין דף פ:), לדעת תנא קמא

לא יתייחד אדם עם שתי נשים (שדעתן קלה ונוחות להתפתות יחד, ולא תירא מחבירתה, שאף היא תעשה כמותה - רש"י), אבל אשה אחת מתייחדת עם

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת

הר"ר יוסף מרדכי ב"ר יצחק זצ"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

דבר העורך

גדר איסור יחוד

יש לחקור בגדרו של איסור יחוד - האם הוא "איסור בעצם", או שהוא "גדר" שלא יבוא לאיסור.

לדעת **האב"י עזרי** (הלכות איסורי ביאה פרק כב הלכה יב) יחוד הוא "איסור בעצם", ובכך יישב את קושיית **התוספות** (קידושין דף פא. ד"ה בעלה) על שיטת **רש"י** שביחוד עם אשה שבעלה בעיר אסור אלא שאין מלקות. והיינו שאין זה איסור מהחשש שיבוא על האשה, אלא בכל מי ששייך בו ביאה אסרה התורה את היחוד עמו, ופתח פתוח לרה"ר לא נקרא כלל יחוד. ורק המלקות הם במקום שיש חשש שיבוא, ועל כן כשבעלה בעיר אין מלקות.

וכן ביאר הג"ר **הלל זקס זצ"ל** (ספר הזכרון להגר"י סרנא - אחר האסף). את דברי **התוספות** (סנהדרין דף לז. ד"ה התורה) שאין איסור יחוד באשה נדה כי "סופה להיטהר", שאיסור יחוד אינו בגלל החשש שיבוא על הערוה, שהרי התורה לא אסרה לעבור על ידי פתח ביתה של הערוה [ומותר לגור באותה החצר, כל אחד בביתו, אם אינם מתייחדים. זאת ועוד, הרי לא מצינו שהתורה אסרה להתייחד עם דבר האסור, כדוגמת בשר אסור או קופה של צדקה, מחשש שיבוא לעבור על איסור]. ומוכח אם כן שאיסור יחוד הוא "איסור בעצם", ומדין "לא תקרבו", שביחוד עם ערוה יש משום 'אקרובי דעתא', וגם זה מגדר קרבה לעריות, האסורה. ובנשים שאין שייך לעשות עמן העבירה, אין בזה משום 'אקרובי דעתה', ואין זה יחוד.

ברם **החזון איש** (גליונות בכתב ידו על ספר האב"י עזרי), כתב כי פשטות לשונם של **הרמב"ם** (איסורי ביאה פרק כב הלכה א) ו**השו"ע** (אבן העזר סימן כב סעיף א) "אסור להתייחד עם ערוה מהעריות בין זקנה בין ילדה, שדבר זה גורם לגלות ערוה" - מורה על כך שיחוד אינו "איסור בעצם", אלא זהו "גדר" והרחקה שגדרה התורה כדי שלא יבוא לאיסור.

וכן דעת **האגרות משה** (אות י) שדן האם מותר להתייחד עם זקן וחלש שנבטלו כוחותיו, וכתב שאיסור יחוד הוא זווקא במקום שיש חשש יצר הרע [ומטעם זה אין איסור יחוד עם אשה שבעלה בעיר, ומאידך נאסר יחוד עם אשה שבעלה בעיר והוא גס בה] ולכן אילו יהיה ידוע בוודאות שהזקן אינו ראוי לביאה, אין איסור יחוד. אלא שבמציאות קשה לדעת זאת (מתוך מאמר 'עולמות').

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

שני אנשים (שהאחד בוש מחבירו - רש"י), רבי שמעון מוסיף שאף איש אחד מתייחד עם שתי נשים, בזמן שאשתו עמו. ונחלקו הראשונים בביאור המחלוקת. ומבואר בגמ' (שם) לא שנו שאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים אלא בכשרים, אבל בפרוצים אפילו בי עשרה נמי לא. וכשרים היינו רק כמו רבי חנינא בר פפי וחבריו.

ונפסק ב**שו"ע** (סימן כב סעיף ה) לא תתייחד אשה אחת, אפילו עם אנשים הרבה, וביאר **החלקת מחוקק** (שם). על פי הגמ' שבסתמא לא נחשבים כשרים, כי אם כגון רבי חנינא בר פפי וחבריו. וכן לא יתייחד איש אחד, אפילו עם נשים הרבה. ולדעת **הרמ"א** (שם) אשה אחת מותרת להתייחד עם שני אנשים כשרים, ומבואר **בדרכי משה** (ס"ק א) שהוא על פי הר"ן (על הרי"ף קידושין לג: דיבור ראשון) שסתם אדם בחזקת כשרות, ומה שאמרו בגמ' כגון רבי חנינא בר פפי, היינו רק מידת חסידות. ומביא הרמ"א יש מתיירים איש אחד עם נשים הרבה, ובתנאי שאין עסקו עם הנשים. והיינו שיטת **רש"י** שהאיסור להתייחד עם נשים הרבה, הוא רק בעסקו עם הנשים. [ונחלקו הפוסקים, האם כוונת הרמ"א להורות כהיש אומרים שהוא שיטת רש"י שמוותר לאיש אחד להתייחד עם הרבה נשים, או שסובר שניתן לצרף שיטה זו רק במקום הצורך].

בדרכי משה (קידושין דף פא.) שרק בעיר מועיל להתיר ייחוד על ידי שני אנשים, כי כל אחד שומר על חבריו, אבל בדרך צריך שיהיו שלשה אנשים, שאם יצטרך אחד להתרחק מהם לצניעות, לא יתייחד השני עם הערוה. וכן פסק **הרמ"א** שבדרך צריך שני שומרים. וביאר **בפרישה** (ס"ק יב) הטעם, שרק בשדה קיים החשש שילך האחד ויתייחד השני, שאין לו מקום להסתתר מאחוריו וצריך להתרחק הרבה, וגם יודע מתי חוזר ויכול לפרוש קודם שיחזור, אבל כשהוא בעיר בביתו, הראשון מפחד שהשני עומד אחורי הכותל ויחזור מיד.

2. דעת פוסקי זמננו

לגבי ייחוד בנסיעה, נאמרו כמה שיטות בפוסקי זמננו האם נחשב ייחוד, ומהם תנאי ההיתר.

שומר אחד ומצוי רכבים: לדעת **הג"ר אליעזר יהודה ולדנברג זצ"ל** (שו"ת צ"ץ אליעזר חלק ו סימן מ אות טו), מאחר שכבר התיר בשו"ת **שב יעקב** (אבן העזר סימן יט), לאשה לנסוע עם שומר אחד, בעגלה בדרך בעיר או מחוץ לעיר, כאשר יש שם עוברים ושבים, ולא צריך שני שומרים, ומה שהגמ' הצריכה בדרך שלשה אנשים, הכוונה במקום שומם שלא עוברים שם אנשים, וכתב הציץ אליעזר שלכן מותר לנסוע מירושלים לחיפה שני אנשים עם אשה אחת, כיון שכל הזמן יש מכוניות שנוסעות בדרך, ומותר אפילו בלילה בשומר אחד, ולא צריך שני שומרים כל זמן שמצוי רכבים רבים על הכביש.

רק בשעת הדחק: לדעת **הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל** (אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה אות ג, יורה דעה חלק ב סימן פב), לכתחילה אין להתיר לנסוע אשה לבדה עם נהג, אף שיש

הרבה מכוניות וניכר מהחלונות, די ש לחוש שיסעו לדרך צדדית, או שיצאו מהרכב למקום מוצנע, וגם קשה לראות מה נעשה בתוך המכונית, ואולי אף ביום יש לחוש, וכל שכן בלילה שלא רואים מה נעשה במכונית, ועוד אף שלא יבוא לידי מכשול ממש שמא יכשלו בקירוב, אבל בשעת הדחק מותר, כיון שנראים לרבים הנוסעים מהחלונות, ומעיקר הדין ייחוד תלוי במצב הנוכחי שמא יעברו במקום שנמצאים. וכשנוסעת במונית יש עוד סבא להתיר בשעת הדחק, משום שעסוק במלאכתו, וגם יש חזקה שלא מרע אומן אומנותיה.

אינו צניעות: והעיד **הגר"ח קנייבסקי שליט"א** שהורה **החזו"א זצ"ל** (דבר הלכה סימן טו), לאסור נסיעה של אשה לבדה עם נהג בשעת הערב מתל אביב לירושלים. וביאר, שקרוב הדבר שאסר משום צניעות ולא משום ייחוד. **והג"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל** התיר לאשה לנסוע כל יום עם נהג חרדי לפנות בוקר. והוסיף, שאחר שבוע שבועיים יתכן שיהיה שאלה של גס בה.

אינו ייחוד: לדעת **הגר"ש אויערבאך זצ"ל** (במכתב תשובה לגיסו הגר"א הורביץ בעל הדבר הלכה, הובא במנחת שלמה חלק א סימן צא אות כא, ובשולחן שלמה ערכי רפואה חלק ג עמוד נב) שיתכן שמותר לאשה שהגיע זמנה ללדת לנסוע לבדה עם נהג ואפילו בלילה, לא מיבעיא שמותר בנסיעה בתוך העיר, מטעם ש'בעלה בעיר' ואינה חטאת, אלא אפילו אם אין בעלה בעיר, אפשר לסמוך שיש חלונות במכונית ורואים מבחוץ, ונחשב כפתוח לרשות הרבים, ואפילו במקום שלא מצויים אנשים, לא חוששים שיעצור את המכונית לעשות איסור, כי הוא פוחד ממכוניות אחרות שמצויות בכביש ויכולים לראותם. ולא חוששים שיסע עם המכונית למקום סתר, כפי שמותר מעיקר הדין לעמוד זמן רב על ידי חלון פתוח לרשות הרבים, למרות שהבית לגמרי סגור, ויכול לפתות את האשה ללכת למקום סתר באותו בית, והטעם משום שהולכים לפי המצב עכשיו שאין חשש, והניח בצ"ע.

וכתב **שבולחן שלמה** (נידה וטבילה, קונטרס ייחוד - ירושלים תשע"ז, סעיף כא), שבמקום צורך גדול, מותר לאשה שבעלה בעיר לנסוע בתוך העיר במכונית של איש זר, למרות שהחלונות אטומים, או מכוסים בולונות. וכן מבואר שם עוד פרטי דינים לגבי נסיעת אשה באמבולנס.

וכתב בספר **מעדני שלמה** (להג"ר ירחמיאל דוד פריד שליט"א, אבן העזר ייחוד הערה כג), מה ששמע מהגרש"ז א שאיש ואשה כשרים רשאים לנסוע יחד במכונית בתוך העיר, כיון שישנן חלונות שזרם רואים מבחוץ לתוך המכונית בקל, והדבר מותר אפילו בשעה מאוחרת בלילה כיון שישנם אנשי משטרה ועוד אנשים שמסתובבים ברחובות ודלא כדעת האגרות משה. והוסיף, שאשה ברת דעת, תמעט מלנסוע עם איש נהג מונית שאינה מכירה.

עוד כתב במנחת שלמה (חלק ג סימן קג אות יג) לגבי

במכונות, אבל שלוש נשים לא מועיל. לצרף לנסיעה את בתו או אחותו. לצרף ילד או ילדה מגיל 5 עד 9, בשעת הדחק מועיל גם ילדה עד גיל 11 וילד עד גיל 12. לצרף זוג יהודי איש ואשתו.

3. כמה נשים עם נהג

לדעת הג"ר שמואל הלוי ואנר זצ"ל (שו"ת שבט הלוי חלק ה סימן רב אות ב, חלק י סימן רלז אות א), לגבי נסיעה באוטובוס או מונית בשעה מאוחרת בלילה, אין להתיר לצורך אלא אם יש לפחות שלוש נשים [וכולם לא ישובו על יד הנהג] ובלילה אם אפשר עכ"פ ד' נשים, ואם א"א בשום אופן גם בלילה כשיש שלוש נשים לצורך רציני. ומחוץ לעיר בלילה כשנוסעים כבר רק בודדים, פשוט שיש איסור יחוד (וצריך ארבע נשים כדין הולך בדרך). בעיר בתחילת הלילה, היה מקום להקל, ולפי מציאות הדברים כדאי להחמיר אם אפשר. ואם נוסעת עם אותו נהג בקביעות, יש מקום להחמיר מעיקר הדין.

ולדעת הג"ר ניסים קרליץ זצ"ל (חוט שני נושאים שונים עמוד רח), בנסיעה באוטובוס בלילה במקומות שלא מצויים בשעות אלו בני אדם, וכן בנסיעות המוקדמות של הבוקר, יש ליזהר לא לנסוע נשים רבות עם הנהג. אלא אם כן יש שומר, שיצטרף לנסיעה: א. זוג נשוי. ב. אשה משומרת, כגון כלה וחסומת, או שתי גיסות שהואיל והן ושומרות זו על זו, הרי הן יכולות לשמור על הג"ר. ילד או ילדה המצילים מיוחד, מגיל 6-7 עד גיל 10. ד. שני אנשים כשרים.

ולמעשה הרבה סמינרים מקפידים על כך בטוילים, שלא יוצאים לטיול בלי שיצטרף איתם באוטובוס אחד מהשומרים הנ"ל, ואם יש שומר רק באוטובוס אחד, כל שיירת האוטובוסים שומרים על קשר עין בנסיעה. וכן בשיט מאורגן, בכל סירה חייב הצטרף שומר.

נסיעה מישוב לישוב בלילה, כאשר השאלה היתה בנסיעה מהצומת הסמוכה לישוב, להסיע לישוב בנסיעה של כעשרים ק"מ, ומחמת המצב הבטחוני לא עוצרים בשולי הדרכים, שומרת במקום הדחק גדול, בנשואה יתכן שנחשב במרחק כזה עדיין בעלה בעיר, ובפנויה מטעם שלא חוששים שמה יטה מהדרך ויסע למקום אחר. וטיים שלכתחילה יש להתייגע ולדאוג לפתרונות אחרים.

רק כשרואים מהחלון: ולדעת הג"ר ניסים קרליץ זצ"ל (חוט שני נושאים שונים עמוד רה) אשה שנוסעת במונית עם נהג, אם אפשר לראות מבחוץ מה שנעשה בתוך המונית, ועוברים שם מכוניות כל הזמן ויכולים לראות את מה שבתוך המונית, לא נחשב יחוד. והוסיף בהערה שלמרות זאת יש להמנע מנסיעה ממושכת, ובפרט בדרכים בין עירוניות. אבל אם אי אפשר לראות לתוך המכונית כגון שהחלונות כהים או לילה, אסור.

מותר רק בעיר: ולדעת הג"ר משה שטרנבוך שליט"א (תשובות והנהגות חלק ב סימן תרנח, תשובות והנהגות כרך ה סימן שלא סעיף ח, ארחות הבית פרק יד) ביום ובעיר מותר לאשה לנסוע עם נהג לבד ואפילו גוי, ואפילו בעיר ראוי להתיר רק כשהחלונות שקופים ולא כשיש וילונות או חלונות כהים. אבל בלילה שאין מצוי אנשים ומכוניות בדרך, יש איסור יחוד.

אך אסור לנסוע מחוץ לעיר דרך מקומות שוממים. ומותר רק בשעת הדחק ממש, במסלול שעוברים בו מכוניות נוספות והיושבים במונית נראים מבחוץ. ובכל אופן הנוסעת לא תשב על יד הנהג משום הרחק מן הכיעור, ולא תדבר עמו אלא בענין הנסיעה.

באופן שיש איסור יחוד, מותר באחד מהתנאים המתיריים ייחוד, וכדלהלן. שני שומרים כלומר שיהיו שלושה נוסעים

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **איסור יחוד:** יחוד עם העריות אסור מהתורה, ויש אומרים מדברי קבלה, ודוד ובית דינו גזרו על יחוד פנויה, ואף על פי שאינה ערוה. ונחלקו ראשי הישיבות האם יחוד הוא איסור בעצם, או גדר שלא יבוא לידי איסור ערוה.
- ב. **אנשים הרבה:** לא יתייחד אדם עם שתי נשים, אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים. לדעת השו"ע לא תתייחד אשה אחת, אפילו עם אנשים הרבה, וכן לא יתייחד איש אחד, אפילו עם נשים הרבה. ולדעת הרמ"א אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים, ובדרך עד שיהיו שלשה. ויש מתירין איש אחד עם נשים הרבה. בדרך מותר רק לשלשה אנשים שמא יתרחק אחד באמצע.
- ג. **יחוד בנסיעה:** נחלקו הפוסקים בדין ייחוד בנסיעה כגון במונית, ונאמרו השיטות הבאות: יש מתירים לאישה עם שומר אחד כשיש עוברים ושבים ואפילו בלילה. יש מתירים רק בשעת הדחק מטעם עסוק במלאכתו ולא מרע אומנותיה ואפילו שקשה לראות בתוך המכונית.
- ד. **נסיעת אשה ביום עם נהג יש אומרים שצריך שני אנשים, יש אומרים שלא צריך שומר כיון שנחשב כפתח פתוח לרה"ר, אולם אשה ברת דעת תמעט מלסוע עם נהג מונית שאינה מכירה. ויש אומרים אם אפשר לראות מה שנעשה בתוך המונית, ועוברים שם מכוניות כל הזמן, ויש אומרים שאם נוסעת מחוץ לעיר דרך מקומות שוממים יש איסור.**
- ה. **בלילה:** נסיעה בלילה אשה עם נהג, יש אומרים שצריך שני אנשים, יש מקילים בשעת הדחק שמספיק הנהג, ובפרט בנהג מונית. ויש אומרים בנסיעה בין עיר לעיר במקום דלא שכיחי עוברים ושבים, ולפעמים מאוחר בלילה גם בעיר עצמה צריך שלוש אנשים כדין הולך בדרך. וכן מועיל לנסוע באשה עם בתו או אחותו, או שנוסע עמם ילד או ילדה. או עם זוג יהודים איש ואשתו.
- ו. **שומר:** יש מקילים בשלוש נשים עם נהג, ובלילה אם אפשר לפחות ארבע נשים, ואם נוסעת עם אותו נהג בקביעות אסור. ויש אוסרים אלא אם כן שוהה עימם זוג נשוי, או שוהה עימם אשה משומרת. כגון כלה וחסומת, או שתי גיסות שהואיל והן ושומרות זו על זו, או ילד או ילדה המצילים מיוחד, כגון שהם מגיל 6-7 עד גיל 10, או שיהיו איתם שני אנשים כשרים.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל במזומן

שאלה: האם ומתי קיים איסור ייחוד במעלית?

האם יש חילוק אם המעלית עוצרת בכל קומה? כמה זמן שהיה נצרך לאיסור ייחוד? ומה הדין במעלית שדפנותיה שקופים וניתן לראות מבחוץ?

מקורות: **דבר הלכה** (שו"ת סימן יא); **אגרות משה** (אבן העזר חלק ד סימן סה, כב); **ציץ אליעזר** (חלק ו פרק כב ד); **משנה הלכות** (חלק ד סימן קפז, חלק ו סימן רכד); **מנחת יצחק** (חלק ד סימן צד-צז); **בצל החכמה** (חלק ב סימן ע).

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות המובחרות ישלבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 2-שלוחה 4
2. בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול השלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 305 בסך 100 שקל מזומן הבחור החשוב כמראו אהרן ארלנגר הי"ו ישיבת יגיעת התורה מודיעין עילית

המדור הנוצח

לעילוי נשמת הר"ד בנימין בן רבקה זצ"ל
ת.ג.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

ייחוד באמבולנס בשבת

שאלה: מה הדין כאשר צריך לפנות אשה לבית החולים בשבת, ויש חשש ייחוד עם נהג האמבולנס?

תשובה: הורה הגרש"ז **אויבאך זצ"ל** (שלחן שלמה חלק ג עמוד נג), במקום שיש חשש לייחוד, כדאי שישעו איתה כדי להצילה מיחוד ואפילו בשבת, ואין הבדל בין נהג יהודי או נהג גוי. אך אם הנסיעה היא מחוץ ליי"ב מיל כשהנהג הוא יהודי לא פרוץ אין לעשות כן, רק אם היא מפחדת.

בשמירת שבת כהלכה (פרק לו ס"ק כ*) הביא הוראת הגר"ש **אלישיב זצ"ל** שאם הנסיעה בתוך העיר במקום שיש עוברים ושבים, אין חובה לצרף אליה מלווה, אך אם הנסיעה במקום שיש חשש לאיסור ייחוד הטוב ביותר שיתסע עם נהגת, ואם זה לא ניתן יצטרף מלווה לנסיעה כדי להינצל מאיסור ייחוד, ועדיף לצרף קטן המציל מיחוד דהיינו מעל גיל חמש ועד גיל תשע, ואם נוסעת עם גוי של שבת יש לצרף שנים, ובהגיעם למקום שאין בו כבר איסור ייחוד, המלווה לא צריך לרדת, וימשיך עד גמר הנסיעה.

עדכוני הלכה

ברכת האילנות בחודש אייר

תודש ניסן: ברכת האילנות מברכים רק פעם אחת בשנה. בלשון הגמ' (ברכות דף מ; ראש השנה דף יא), והשו"ע (סימן רכו סעיף א), שזמן הברכה הוא בחודש ניסן.

וכתוב בספר **האשכול** (עמוד סח), ובריטב"א (ראש השנה דף יא), וברוקח (סימן שמב), ונפסק **באילה רבה** (ס"ק א), ובמחצית השקל (ס"ק א), ובחיי אדם (סג ב), ובערוך השלח (סימן רכו ס"ק א), ובמשנ"ב (ס"ק א), שברך כלל בארצות הממות, זמן הלבוב והפריחה הוא בניסן, אבל יכול לברך גם בחודש אחר, בתנאי שרואה קעת את הלבוב בפעם הראשונה.

מאידך כתב **השד"ח חמד** (אסיפת דינים ברכות ב), הביאו **הכף החיים** (סימן רכו ס"ק א), שמעיקר הדין מברכים גם בשאר חודשים, אבל לדין שנוהגים כמקובלים, אין לברך כי אם בחודש ניסן, והמתאחר מלברך בניסן, יברך בלא שם ומלכות.

נושא הגיליון הבא:

'דיני ייחוד במעלית'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות הנצחה לע"ג, לרפ"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס'

ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשט
- שיעורים וימי עיון
- בית הוראה טלפוני
- ביורוי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...